

**КОНЦЕПЦІЯ,
СТРАТЕГІЧНІ ЗАВДАННЯ ТА ЗАХОДИ З РОЗВИТКУ
ФАКУЛЬТЕТУ «БІЗНЕС-УПРАВЛІННЯ»
на період 2017–2035 рр.**

Розглянута й ухвалена
на засіданні Ради факультету
«Бізнес-управління»
Протокол № 1 від 17.10 2016 р.

Затверджена рішенням
Вченої ради ХГУ «НУА»
Протокол № 5 від 23.01.2017 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
I. Основні результати діяльності факультету за 25 років його існування.....	4
II. Методологічні основи розробки концепції.....	4
III. Стратегія і пріоритетні напрямки діяльності факультету на період до 2035 року	5
3.1. Головні стратегічні установки	5
3.2 Місія факультету	6
3.3. Цілі факультету	7
IV. Завдання та заходи	7

Вступ

Початкова стратегія розвитку факультету «Бізнес-управління» ХГУ «Національна українська академія» на період до 2016 року – документ, який увібрав у себе роботи, що проводилися на факультеті та НУА загалом з метою пошуку відповідей на питання, що виникли у зв'язку з необхідністю модернізації економічної освіти після переходу країни до ринкової економіки. Такий підхід, на відміну від природничо-наукових напрямів, зажадав кардинального та енергійного оновлення змісту економічної освіти і неминуче його структури, а також технологій навчання (організації навчального процесу), науково-дослідної роботи та матеріально-технічної бази.

Як показала практика, поставлені завдання були здебільшого успішно виконані. Однак поточні зміни в економіці країни та інші, не менш важливі, перетворення не тільки в українському суспільстві, а й у світі, вимагають суттєвих змін у практиці підготовки економічних кадрів. Тому перед факультетом знову постало завдання розробки нової, оновленої Стратегії розвитку на наступні два десятиліття.

Основою ухвалення рішення про оновлення Стратегії розвитку факультету стали такі аналітичні матеріали:

- доповіді на Вченій раді НУА та Радах факультету,
- доповіді ректора на щорічних зборах трудового колективу ХГУ «НУА»,
- пропозиції учасників Круглого столу розширеного засідання Ради факультету,
- аналітичні матеріали, що щорічно публікуються за підсумками роботи ХГУ «НУА» та факультету БУ в тому числі,
- підготовлені публікації викладачів та аспірантів аналітичного та методичного характеру,
- результати регулярних соціологічних опитувань.

Документ складено за класичною схемою: підсумки 25 років роботи факультету – досягнення та недоліки-місія-цілі-завдання-заходи-організаційні зміни та нові структури.

I Основні підсумки діяльності факультету за 25 років існування

Підсумки чверть столітньої діяльності факультету «Бізнес-управління» упевнено підтверджують правильність початкового вибору напряму підготовки фахівців з так званої «здвоєної» спеціальності, яка за 25 років свого існування суттєво розширила рамки цієї «здвоєності», реалізувавши на практиці модель підготовки сучасного економіста.

Факультет одним із перших в Україні запропонував саме нову, адаптовану до ринкових умов модель спеціаліста – економіст з поглибленою правовою підготовкою, створивши оригінальні навчальні плани та програми інтегрованої підготовки економістів. Колективи кафедр факультету та університету в цілому розробили систему надання одночасно з економічними знаннями широкої фундаментальної правознавчої підготовки, причому з повним взаємопроникненням і взаємодоповненням як теоретичних курсів, так і практичної складової, що безумовно є моделлю горизонтальної інтеграції економіки та права.

Крім поглибленої правової підготовки слід відзначити істотну особливість факультету, пов'язану з вивченням іноземної мови, яка на факультеті викладається за унікальною авторською програмою, суттєво адаптованою для економіко-правового змісту навчання, що у свою чергу підкреслює успішність реалізації ще однієї грані інтеграції змісту навчальних курсів і програм підготовки.

Тому навчання студентів за напрямом «економіст з поглибленою правовою підготовкою», задекларованим 25 років тому, є не просто так званою «здвоєною спеціальністю», а сукупністю компетенцій, що характеризують в сучасних умовах поняття «професійний економіст». Це повною мірою підтверджують як результати успішно пройденої в 2015 році акредитації факультетської спеціальності, так і результати первинного працевлаштування випускників та їх подальше успішне професійне зростання.

Таким чином, факультет «Бізнес-управління» ХГУ «НУА» у 2016 році – це:

- один із лідерів економічної та підприємницької освіти Харківського регіону та України, випускники якого користуються незмінним попитом не лише на виробництві, а й у провідних економічних вишах Харкова та України;

- це стійко та збалансовано зростаючий науково-освітній підрозділ ХГУ «НУА», що проводить теоретичні та прикладні наукові дослідження, експертні розробки та ефективно поєднує виробництво:

- висококваліфікованих та фундаментально підготовлених наукових працівників, експертів-аналітиків, викладачів та інших фахівців у галузі економіки та підприємництва;

- практикуючих економістів, а також підприємців – людей, здатних до створення та управління власним бізнесом.

II Методологічні засади розробки концепції

Методологічною основою розробки концепції розвитку факультету в умовах формування нової інформаційної глобальної економіки, що багато в чому змінює зміст професійних функцій економіста, його статус і повноваження, стала

Концепція розвитку економічної освіти в НУА, реалізація положень якої дозволяє послідовно підвищувати якість підготовки випускників, їх компетентність, комунікабельність, вміння працювати в команді. Все це об'єктивно вимагає також посилення ролі інформаційної, правової, соціально-психологічної підготовки та знання іноземних мов.

В основі методологічного підходу лежать принципи творчої діяльності, самостійності та новаторської творчості.

III Стратегія та пріоритетні напрямки діяльності факультету «Бізнес-управління» на період до 2035 року

3.1. Основні стратегічні установки.

Стратегічним завданням для глибокого та якісного оновлення змісту та методів навчання має стати подальша орієнтація не стільки на так звану «здвоєну» (економіка + право + іноземна мова + комп'ютерні технології) підготовку, а саме на формування та посилення так званої системи підприємницької освіти, необхідність у якій підтверджується моніторингом кар'єрного зростання випускників. Це призведе не тільки до посилення правової складової підготовки професійних економістів, а й вимагатиме також впровадження блоку дисциплін, пов'язаних із навчанням та прищепленням навичок більш ефективного використання іноземних мов та інформаційних технологій, дозволить випускникам факультету самим створювати собі робочі місця, займаючись підприємництвом у найбільш прийнятній для них сфері.

В останню чверть століття роль підприємництва зросла, незважаючи на кризовий стан національної економіки. Це підтверджується збільшенням кількості випускників нашого факультету, які створили або планують створити власну справу.

Тому наповнення навчальних програм дисциплін і в цілому спеціальності елементами системи підприємницької освіти, націленої на підготовку та виховання конкурентоспроможних підприємців, має стати важливим елементом як стратегії розвитку факультету, так і суттєвого підвищення його конкурентних переваг.

Наразі навчання підприємництву в Харкові та Україні загалом носить переважно неформальний характер (бізнес-тренінги, курси молодих підприємців, заняття з конструювання інновацій, бізнес-ідей та бізнес-моделювання, курси з обліку малого бізнесу і навіть проєкт міської Школи підприємництва, створеної для школярів). Формальний – представлений тільки МВА.

Складним є завдання визначення предмета навчання підприємництву (отримання прибутку). Але світова практика сформувалася на основі загальної згоди з тим, що предметом навчання підприємництву (на противагу навчанню, наприклад, менеджменту) є власна підприємницька справа.

Підприємництво – одна із найважливіших напрямів професійної діяльності людей. Воно є діяльністю:

– з метою заснування власного бізнесу та управління ним;

– з виробництва та продажу товарів, виконання робіт, надання послуг, організовану на законних підставах, у конкурентному середовищі, на засадах самозайнятості, тобто спрямовану на забезпечення створення нових благ та цінностей;

– з формування та підтримки робочих місць і несення соціальних зобов'язань перед суспільством і державою.

Підприємницька діяльність, здійснювана власниками бізнесу постійно (регулярно), у міру ведення ними своєї справи проявляється у вигляді бізнес-процесів, охоплюючи засновницьку, творчу, виробничу, комерційну, маркетингову, інноваційну, фінансову, управлінську та інші сфери професійної активності.

Завдяки тому, що специфічним об'єктом діяльності підприємця є власна справа, підприємництво відрізняється від інших занять, що обираються людьми.

Професійне підприємництво – це тип професійної діяльності людей, які надають перевагу професії підприємця будь-якій іншій. Забезпечуючи свою зайнятість у своєму бізнесі, підприємець отримує можливість регулярно або на систематичній основі:

– результативно виконувати професійні функції та отримувати дохід;
– набувати, утримувати, посилювати конкурентні переваги і позбавлятися від конкурентних недоліків;

– відстоювати свої законні професійні інтереси та долати конфлікти інтересів;

– самостійно (без вказівок ззовні) реалізовувати професійні знання, вміння, навички;

– повноцінно організовувати своє життя.

Отже, ефективному веденню цієї діяльності слід навчатись. Професійна придатність у сфері підприємництва визначається насамперед наявністю професійної компетентності у цій сфері.

Незважаючи на складності реалізації цього напрямку, пов'язані з досить жорстким державним регулюванням змісту навчальних програм підготовки економістів, це суттєво полегшить адаптацію випускників факультету в рухомому та невизначеному соціально-економічному середовищі і, зрештою, дозволить суттєво підвищити їх конкурентоспроможність на ринку праці.

3.2 Місія факультету: примножуючи традиції ХГУ «Народна українська академія», використовуючи як традиційні, так і новітні освітні технології та досягнення науки, готувати першокласних фахівців у галузі економіки та підприємництва, брати активну участь у виробництві, розповсюдженні та використанні новітніх фундаментальних та прикладних економічних та правових знань з метою розвитку людського потенціалу та підвищення конкурентоспроможності суспільства, заснованого на знаннях.

Ця місія реалізується в рамках формування інтелектуальної еліти українського суспільства в галузі економіки та підприємництва, що передбачає досягнення наступних цілей.

3.3 Цілі факультету:

- забезпечити розвиток фундаментальних економічних наук, поглиблювати наукові знання в рамках існуючих наукових шкіл та напрямів, а також розвивати нові, розширювати сферу та масштаби прикладних наукових досліджень у галузі економіки та підприємництва, перетворивши дослідження на органічну частину освітньої діяльності факультету;
- підтримувати високий рівень, стандарти та найкращі зразки університетської економічної та підприємницької освіти бакалаврського циклу;
- готувати магістрів економіки та підприємництва, які володіють фундаментальними теоретичними знаннями, креативним мисленням, методами цілепокладання та аналізу змістовних областей, що мають практичні навички та конкурентоспроможних на сучасному ринку праці;
- зберегти та зміцнити позиції факультету як освітнього центру з найнаситішою програмою виховної роботи та поза аудиторного життя студентів;
- продовжити реалізацію принципів безперервної освіти та інтеграції освітніх структур НУА, розширивши кількість програм додаткової економічної та підприємницької освіти;
- продовжити впровадження перспективних навчальних технологій, які забезпечують виявлення та розвиток творчого потенціалу студентів.

IV Завдання та заходи

Для досягнення поставленої мети факультет повинен вирішити такі завдання, в рамках яких здійснювати комплекс заходів:

Завдання	Заходи
1. Розширення масштабів теоретичних і прикладних наукових досліджень шляхом перегрупування наявного наукового потенціалу і посилення дослідницької компоненти навчальних програм магістрів	1.1 Аналіз ефективності наукової роботи зі сформованих наукових напрямів і тем з метою запропонувати заходи щодо концентрації зусиль на найважливіших напрямках: – українська модель «Економіка знань». Мікроасpekt на прикладі ХГУ «НУА»; – конкурентоспроможність української вищої школи та її конкурентні переваги; – розвиток підприємницького потенціалу України та соціально-орієнтованої економіки. Дослідження за вказаними та можливо іншими напрямками повинні завершуватися фундаментальними, міждисциплінарними монографіями та/або серією статей у наукових журналах. 1.2 Реальне включення досліджень у навчальні програми магістрів. 1.3 Збільшення числа наукових досліджень за договорами-замовленнями державних та приватних організацій, асоціацій та спілок підприємців. 1.4 Розширення видавничої діяльності факультету.

	1.5 Більш активний пошук джерел грантового фінансування, участь у конкурсах на отримання грантів та права участі у проектах. 1.6 На базі «Міжнародної конференції з проблем освіти», періодично, раз на три роки, проводити міжкафедральну конференцію в розширеному форматі з запрошенням відомих вчених, політиків, бізнесменів для обговорення результатів фундаментальних досліджень факультету. 1.7 Більш активну участь у міждисциплінарних (міжфакультетських) наукових проектах. 1.8 Збільшення наукових контактів з науковими та навчальними центрами Харківського регіону та України загалом. Більш широка участь співробітників факультету в регіональних та міжнародних конференціях. 1.9 Організація та підтримка діяльності постійно діючих тематичних наукових семінарів кафедр факультету. 1.10 Більш активна організація участі студентів у різних і численних конкурсах студентських наукових праць та проектів, залучення до неї студентів, починаючи з молодших курсів. 1.11 Проведення постійної роботи з організації замовлень на наукові дослідження від органів державної влади та ділового співтовариства. Залучення для цього випускників факультету. Моніторинг впровадження пропозицій вчених факультету. 1.12 Проведення досліджень та розробка практичних рекомендацій у галузі освітньої політики, ресурсного забезпечення освіти, модернізації освітньої системи.
2. Проведення регулярних досліджень ринку праці та освітніх послуг для ефективного сприяння працевлаштуванню та моніторингу зайнятості випускників усіх рівнів освіти (спільно з ЛПК)	2.1 Проведення досліджень ринку праці, зокрема сегменту «економісти, управлінці та підприємці», тенденцій та структури попиту на них. 2.2 Вивчення пропозиції з боку освітніх закладів, які ведуть аналогічну факультетську підготовку, а також якості освітніх послуг, що надаються ними. 2.3 Підтримка діяльності Клубу випускників у рамках Асоціації випускників НУА. Проведення у ювілейні роки (раз на п'ять років) з'їздів випускників. Розширення виробництва символіки для випускників. Проведення зустрічей з успішними роботодавцями-випускниками факультету з метою уточнення профілю та компетентнісних характеристик нових випускників. 2.4 Розширення участі в освітніх виставках. Щорічна публікація не менше 1-2 матеріалів у спеціалізованих журналах з інформацією про факультет та його профіль. Періодичне оновлення (раз на п'ять років) буклету про факультет.

	2.5 Розробка заходів щодо ширшого інформування громадськості про діяльність факультету та більш ефективного його позиціонування у зовнішньому середовищі (відносини з державними структурами, академічною спільнотою, бізнесом, ЗМІ та ін.). 2.6 Розширення контактів з батьками студентів та випускників факультету відповідно до програми «Батьки».
3. Удосконалення змісту та технологій підготовки бакалаврів та магістрів. Прагнути, щоб загальний щорічний прийом на програми бакалаврів і магістрів становив не менше 50% обсягу прийому, що ліцензується.	Продовжуючи розпочату раніше факультетом роботу з модернізації університетської економічної освіти шляхом оновлення її змісту відповідно до Програми економічної освіти у НУА, забезпечити виконання наступних заходів: 3.1 Розробка системи заходів щодо розвитку загальнокультурного, світоглядного та методологічного аспектів навчальних дисциплін. 3.2 Періодичний (раз на три роки) розгляд питання про адекватність навчальних програм, їх відповідність реаліям соціально-економічного розвитку та, за необхідності, уточнення цих програм. 3.3. Поступове впровадження навчальних планів, розроблених з урахуванням збільшення частки самостійної роботи студентів, а також збільшення кількості студентів, які поєднують навчання з роботою, шляхом розширення форм використання дистанційних методів навчання. 3.4 Створення можливостей для побудови індивідуальної траєкторії навчання студента (терміни, послідовність навчання, кількість, набір дисциплін). 3.5 Розробка заходів щодо більш органічного включення математичних, правових та соціально-психологічних дисциплін у зміст економічної освіти. 3.6 Переведення всіх аудиторних занять на методику, що передбачає використання інформаційних технологій, комунікації та візуалізації. 3.7 Розробка та впровадження системи щорічної неформальної атестації ПВС на основі оцінки розробленого курсу: наявність навчально-методичного забезпечення для курсу, що викладається, набору самостійних та контрольних завдань, статистичних матеріалів тощо. 3.8 Поступова відмова від системи перескладання дисциплін і перехід до системи їх повторного вивчення. 3.9 Удосконалення системи стажувань студентів магістрів на підприємствах та в організаціях, для чого забезпечити розширення кола підприємств та фірм, що є базами практики, практикувати захист звітів студентів про стажування з пропозиціями щодо покращення окремих на-

	прямків діяльності підприємств, а також розроблення колективних проектів та бізнес-планів на матеріалі підприємства. 3.10 Продовжити розвиток системи заходів морального та громадянського виховання студентів протягом усього періоду навчання на факультеті. 3.11 Розширення числа іноземних студентів з країн Близького Зарубіжжя та, по можливості, освоєння нових ринків абітурієнтів. 3.12 Більш активна участь в олімпіадах та інших, альтернативних системах відбору талановитої молоді. 3.13 Більш активна взаємодія з іншими факультетами НУА у питаннях підвищення рівня економічної культури фахівців, яких вони готують.
4. Створення системи контролю якості освітніх послуг	4.1 Вивчення та впровадження існуючих у ВНЗ систем моніторингу якості та практики підтримки якості освітніх послуг відповідно до вимог чинного законодавства. 4.2 Використання системи оцінки викладачів студентами під час атестації викладачів. 4.3 Розширення зворотного зв'язку з випускниками та фірмами-роботодавцями. 4.4 Проведення майстер-класів (лекцій, семінарів) для викладачів щодо використання нових інформаційних технологій. 4.5 Підвищення якості організації та проведення взаємовідвідування та відкритих занять викладачами факультету.
5. Проведення дослідницької кадрової політики, що поєднується з ефективними заходами соціального захисту та включає системи відбору, оцінки ефективності та винагороди науково-педагогічного та адміністративного персоналу: підвищення кваліфікації викладацького складу, удосконалення методичних навичок та етики викладання	5.1 Підвищення рівня кадрової політики на факультеті відповідно до сучасних уявлень про завдання та способи управління людськими ресурсами, формування корпоративної культури, активного використання як матеріальних, так і моральних стимулів та мотивацій до більш ефективної праці, а також заходів соціального захисту працівників факультету. 5.2 Розробка заходів щодо більш активного залучення молоді до викладацької роботи. 5.3 Удосконалення системи підвищення кваліфікації викладачів та її проведення не рідше ніж кожні п'ять років. 5.4 Забезпечення умов для участі всіх викладачів факультету у загально академічному конкурсі на краще методичне забезпечення курсу. 5.5 Створення умов, за яких викладачі мали б можливість додаткової заробітної плати на факультеті, альтернативної пошукам додаткового заробітку на стороні.

	5.6 Забезпечення для викладачів оптимальних умов, що дозволяють регулярно проводити контактні години та консультації для студентів.
6. Удосконалення роботи аспірантів економічних кафедр, загальна кількість яких не повинна бути меншою за 75% дозволеного обсягу. Забезпечення високої якості дисертацій, що захищаються	6.1 Проведення систематичного аналізу ефективності аспірантури з економічного профілю на засіданнях Ради факультету. 6.2 Вивчення попиту на освітні послуги аспірантського циклу. 6.3 Розробка програми розширення та якісного покращення діяльності аспірантури. 6.4 Формування зацікавленості студентів, особливо магістрів, у підготовці кандидатських дисертацій (PhD) шляхом навчання в аспірантурі.
7. Розширення масштабів додаткової освіти на факультеті	7.1 Розробка (спільно з Асоціацією випускників) концепції «професійного супроводу» випускників з метою підготовки спеціалізованих програм післявузівської освіти різної тривалості, що передбачають використання як партнерів організації та комерційні структури, в яких випускники факультету займають лідируючі позиції. 7.2 Розробка/переробка протягом 3 років усіма кафедрами факультету програм додаткової освіти різного типу (підвищення кваліфікації, професійна перепідготовка, стажування), похідних від основних академічних курсів. 7.3 Удосконалення на факультеті програми mini-MBA, у тому числі спільно із зарубіжними партнерами. 7.4 Пошук можливості створення програми MBA очно-заочного типу з високою часткою технологій дистанційного навчання без відриву від виробництва для практичних працівників компаній. 7.5 Налагодження (спільно з Асоціацією випускників) регулярних платних одноденних семінарів для випускників та всіх бажаючих з актуальних питань бізнесу, на які як доповідачі будуть запрошуватись як відомі люди, які володіють інформацією, важливою для аудиторії, так і випускники НУА, які займають топ-позиції у бізнесі та провідні викладачі. 7.6 Розвиток розпочатої роботи щодо створення економічних курсів англійською мовою з можливістю їх виведення на ринок освітніх послуг, зокрема, за допомогою технологій дистанційного навчання. 7.7 Розширення масштабів та вдосконалення організації довузівської підготовки. 7.8 Запуск програми підвищення кваліфікації викладачів економічних дисциплін усіх рівнів освіти.

	7.9 Підвищення якості роботи «Бізнес-клубу» через активне залучення до його роботи випускників факультету.
8. Впровадження інноваційних навчальних технологій, у тому числі: – перенесення центру ваги у навчанні на організовану та контрольовану самостійну роботу студентів; – підвищення частки дослідницької роботи магістрів до половини загального обсягу трудомісткості магістерських програм; – обов'язкове використання всіма викладачами електронних засобів комунікації та візуалізації	8.1 Розробка Положення про самостійну роботу студентів, необхідних процедур та документів для її організації, контролю та оцінки її результатів. 8.2 Проведення навчальних семінарів для викладачів з організації нового типу самостійної роботи студентів. 8.3 Розробка Положення про індивідуальну траєкторію навчання студентів (за необхідності). 8.4 Внесення уточнень до навчальних планів підготовки магістрів та підготовка пропозицій щодо посилення дослідницької компоненти цих планів. 8.5 Удосконалення системи проведення занять із використанням засобів комунікації та візуалізації. 8.6 Поступовий перехід до вивчення іноземних мов на факультеті на технології навчання з використанням програм супутникового телебачення, ПК та Інтернету. 8.7. Продовження освоєння викладачами кафедр факультету навичок роботи в інтерактивному режимі, а також читання лекцій у режимі телеконференцій. 8.8 Завершення розпочатої роботи над підготовкою електронних підручників та посібників.

Над проєктом працювали:

- к.ю.н., доц. Астахов В.В., декан факультету «Бізнес-управління»
- к.е.н., доц. Іванова О.А., викладач кафедри економіки і права, проректор з науково-методичної роботи
- к.е.н., доц. Кірік Т.М., викладач кафедри економіки і права, керівник відділу «Аналітичних досліджень» (Equities Research) Міжнародної інвестиційної компанії «Sigma Bleyzer»
- к.філол.н., доц. Молодча Н.С., викладач загальноакадемічної кафедри англійської мови
- доц. Потьомкін Ю.С., заступник директора Департаменту Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку Харківського та Полтавського регіонів
- д.е.н., проф. Яременко О.Л., завідувач сектором інституційної економіки Інституту економіки і прогнозування Національної академії наук України